

Učenost postaja vedno dražja

V zadnjem času je bila v ljubljanskih družbenopolitičnih organizacijah in skupnostih vrsta razprav o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike. Ta se seveda tesno povezuje z družbenoekonomskim položajem mladih, ki se šolajo. Rdeča nit vseh dosedanjih razprav pa je slej ko prej dejstvo, da njihov položaj še zdaleč ni rožnat, štipendije pa so tako nizke, da ne ustrezajo potrebam šolajočih se mladine. Ob tem so podatki o naraščanju življenjskih stroškov vse prej kot spodbudni.

Navzlic vsemu velja ugotoviti, da se je na področju štipendiranja v zadnjih nekaj letih marsikaj spremenilo, predvsem glede števila učencev in študentov, ki prejema-

jo štipendije. V lanskem šolskem letu je tako imelo kadrovske štipendije ali štipendije iz združenih sredstev okrog 51 odstotkov rednih študentov višjih in visokih šol ter 37 odstotkov učencev srednjih šol. Vsaj z množičnostjo smo torej lahko zadovoljni, saj je bil konec koncev cilj družbenega dogovora učencem in študentom povečati materialne možnosti za šolanje.

To pa ne velja tudi za višino štipendij. Po podatkih republiškega in zveznega zavoda za statistiko so lani življenjski stroški narasli za skoraj 30 odstotkov. S tem pa smo le delno nakazali položaj učencev in študentov, saj ti potrebujejo še druge dobrine, ki jih statistika pri izračunu ne upošte-

va (od strokovne in leposlovne literature pa do športnorekreativne dejavnosti in običajne kulturnoumetniških prireditve). Poleg tega je vrednost štipendije realno manjša, po drugi strani pa tudi dohodki staršev, ki za večino mladih pomenijo drugi vir sredstev, realno padajo. Bolj natančno bo moč o stroških študentov govoriti šele, ko bodo pri univerzitetni konferenci ZSMS Ljubljana izračunali ceno tako imenovane »študentske košarice«. Kljub temu je že zdaj opaziti slabšanje socialne strukture študentov in učencev. O tem brez dvoma priča vedno večji pritisk za bivanje v študentskih domovih ter iskanje dodatnih virov za preživljanje. Samo v oktobru lani je tako po podat-

kih sveta Univerze Edvarda Kardelja zaposlovanje študentov pri Študentskem servisu ustvarilo kar za 100.000 dinarjev prometa. Oktobar pa je, kot vemo, izrazito študijski mesec. Še zlasti se je poslabšal položaj študentov in učencev iz družin z najnižjimi dohodki, ki jih je prek 60 odstotkov. Dovolj zgovoren je podatek, da je v lanskem šolskem letu kar 74 odstotkov kadrovske štipendiste prejelo štipendije v višini 1000 do 2000 dinarjev. Tudi s pričakovanim povišanjem štipendij (v marcu, ko bodo izplačevali tudi razliko od 1. januarja dalje), za katerega bo, v celoti gledano, združeno delo namenilo 25 odstotkov več sredstev za štipendije, se položaj ne bo kaj prida izboljšal.

Ob vsem tem je na področju kadrovskega štipendiranja prisotnih še nekaj odprtih vprašanj. Razpisi za kadrovske štipendije še vedno niso vselej javni. Mladi se pritožujejo, da pogosto v določeni OZD že vnaprej vedo, komu bodo podelili štipendijo. Prav tako pogosto razpisujejo štipendije le za višje letnike ter tako razmeroma poceni pridobijo svoje kadre. Pomankljiv je tudi samoupravni družbeni nadzor nad izbiro kandidatov za kadrovske štipendije, ki je prepuščena kar organizacijam združenega dela samim. Visokošolske in druge OZD s področja izobraževanja pri tem nimajo nobene besede pa tudi ne pregleda nad kadrovskimi štipendisti. V izbiro kandidatov mimo tega niso vključene družbenopolitične organizacije.

In kaj bi bilo potrebno na področju izvajanja štipendijske politike nujno spremeniti,

da bi izboljšali sedanje stanje? Univerzitetni svet univerze Edvarda Kardelja meni, da bi morala biti revalorizacija štipendij sistemsko povezana z določanjem najnižjega osebnega dohodka. Tako bi dosegli, da bodo strokovne službe omogočile pravočasno izplačevanje vseh štipendij in razlik za nazaj. Potrebna bo širša družbena akcija, da bomo lahko razrešili probleme, ki se kažejo predvsem v zadnjem času, ko nekatere OZD zaradi zaostrenih gospodarskih razmer kadrovskih štipendij ne izplačujejo redno. V zadnjem času pa se razmeroma pogosto dogaja tudi, da se OZD svojim štipendistom tik pred diplomom zahvalijo za »nadaljnje sodelovanje«.

Skratka, celo vrsto vprašanj bo treba na tem področju še razrešiti, saj lepo in jasno napisani dokumenti žal še ne zagotavljajo uresničevanja. Na področju štipendiranja bo treba nekatere vprašanja zaostri tudi z vidika odgovornosti vseh tistih, ki svojih (dogovorjenih) obveznosti ne izpolnjujejo. Le tako bodo lahko študirali vsi, ki bi to želeli in ki so sposobni, a brez štipendij ne bi mogli. Ustrezno urejeno štipendiranje pa je hkrati tudi edina pot do resnično enakih možnosti šolanja.

O štipendiranju so pred nedavnim v okviru seminarja na Igu razpravljali tudi mladi iz naše občine. Predvsem so soglašali, da štipendije po višini še zdaleč ne zadoščajo potrebam študentov in učencev. Menili so tudi, da je potrebno nekdanja učna razmerja s prehodom na usmerjeno izobraževanje nujno spremeniti v kadrovske štipendije. Problematiko bo v kratkem obravnaval tudi svet za vzgojo in izobraževanje pri občinski konferenci SZDL, seveda s poudarkom na stanju v naši občini.

TANJA KERŠMANC

ZLATA RIBICA ŽE DIŠI – Ribji trg je bil dolgo časa sila zanemarjen, čeprav so se načrtovalci tudi dolgo ukvarjali z mislijo, kako bi ga polepšali in uredili, da bi bil vsaj nekaj nekdane privlačnosti. Končno je tozdu gostilne Maček lani uspelo zares zasaditi lopate v vogalno hišo in ji počasi spremeniti podobo. Prad kratkim, v začetku februarja so odprli lokal z imenom Zlata ribica, ki to ni le po imenu. Gostom postrežejo z različnimi ribjimi specialitetami, kot so ribji paprikaš, cvrti krap s krompirjevo solato, postreži na različne načine. Prav to pa v ljubljanskih lokalih tudi pogrešamo. Zlata ribica ima poleg osrednjega zračnega in prijetnega prostora še stransko sobo za tiste, ki se jim preveč ne mudi. Kakor so ob otvoritvi zagotovili, nameravajo poleti streči tudi zunanji, kar velja posebej pozdraviti. Okolica z bližino Ljubljane je kot nalašč za prijeten večer na prostem. Upajmo le, da avtomobili, ki zdaj še smejo voziti mimo, ne bodo preveč motili gostov, kot se to marsikje dogaja. Pa še nekaj: nekaj je Ribji trg krasil vodnjak. Lepo bi bilo, ko bi ga krasili tudi zdaj.

A. ADAMIČ

SPLOŠNI LJUDSKI ODPOR

Žena – prostovoljka

Mnogi me sprašujejo, predvsem moški kaj je tisto, kar vodi dekleta med prostovoljke – vojaške obveznike. Sama ne vem, kaj me je spodbudilo, da se uvrstim med člane teritorialne obrambe. Vem samo to, da sem na vprašanje ali želim postati teritorialka, odgovorila: da. Morda me je zanimalo vojaško življenje, ki se ga moški obvezniki tako »otepajo«, morda je bila to želja po nečem novem, meni neznanem ali da bi se naučila streljati z orožjem.

Tako sem prejela prvo vabilo na sestanek novih članov teritorialne obrambe občine Ljubljana Center, ker so nas seznanili z dolžnostmi in pravicami vsakega pripadnika teritorialne obrambe. Povedali so nam, da boja in zmage ne izbojuje samo orožje, ampak ga izbojujejo ljudje z motivacijo, z močno in dobro organizirano družbeno bazo. Da so v teritorialni enoti zbrani pripadniki iz domače družbenopolitične skupnosti: sosodje, znanci, sodelavci kar je za uspešnost akcije zelo pomembno. Da je teritorialna obramba ustanovljena na ozemlju, kjer njeni pripadniki živijo in delajo, ter da so razporejeni po proizvodnem in teritorialnem načelu, kar je pomembno za neposredno zaščito in varnost vsake družbenopolitične skupnosti, kajti v primerih ogrožanja družbene ureditve jo je mogoče hitro

aktivirati.

Ko smo tako prejeli osnovno znanje iz družbenopolitične vzgoje, smo prejeli tudi uniforme – in se podali na prvo urjenje v streljanju. Po dobro prestanih vajah smo že stali pred predpostavljenimi, kjer smo slovesno zaprsegli »da bomo častno in z vso odgovornostjo branili naše meje...«

In tako sem postala pripadnica vojaških sil Jugoslavije; malo s ponosom, malo s čudnimi občutki. Vendar časa za razmišljanje ni bilo, saj smo se morali že kmalu po letnih počitnicah udeležiti prvih dvodnevnih vojaških vaj. S pozivom v roki sem si polnila nahrbtnik in se bala, da česa ne bi pozabila vzeti s seboj.

Na zbornem mestu sem opazila, da so zbrani starejši, izurjeni vojaki, le nekaj nas je bilo mladincev. Najprej sem se bala, kako bomo začetniki nasproti »starim mačkom«, toda strah je bil odveč. Sprejeli so nas medse in lahko rečem, da ženske – prostovoljke niso dosegale nič slabših rezultatov kot moški.

Leto se je zasukalo naokoli in že smo sprejemali nove mladinke in mladince v enoto teritorialne obrambe. S tem smo starejši mladinci prevzeli vodstvo nad vodi in oddelki ter skrb za stražarjenje in dežurstvo. Nad komandirji so bedeli le mentorji, ki so pazili,

da ni prišlo do napak in do morebitnih nesreč.

Bila sem zelo presenečena, ki so me določili za komandirja voda. Skrbeti sem morala za nemoten potek programa; ki smo ga prejeli ob prihodu na dvodnevne vojaške vaje.

Imeli smo tudi predavanja, kjer smo se seznanili s tromblonskimi minami, ročnim minometalcem, M-48, polavtomatsko puško, o osebni dekontaminaciji – o zaščiti pred bojnimi sredstvi, o zaščitni maski M-1... Na terenu smo izvedli obrambo in napad, streljali na 150 metrov in imeli predavanja iz moralno politične vzgoje. Na vajah se je pokazala visoka zavest in dobra pripravljenost ter usposobljenost vseh mladink in mladincev.

Za zaključek lahko rečem, da žena prostovoljka prispeva velik delež pri uresničevanju nalog enot teritorialne obrambe; da mnogo prispeva pri pripravi celotnega kolektiva. Žene prostovoljke prispevajo k boljši disciplini, sposobnosti za delovanje v najtežjih razmerah. Rezultati pri pouku, urjenju in vajah nam dokazujejo, da je moralno politično stanje in bojna pripravljenost žena prostovoljk na dovolj visoki ravni. Zato tudi ni presenetljivo, da se vsi skupaj veselimo spomladanskih sedemdnevnik vojaških vaj, kjer bomo utrdili svoje znanje.

NEVENKA UNK

»... Častno in z vso odgovornostjo bomo branili naše meje...« so slovesno zaprsegli tudi dekleta.